

Català **Marco Noris, *A la frontera. Deslocalitzat. Barcelona***
Producció és una iniciativa de La Capella.

L'estiu del 2017, Marco Noris va recórrer a peu tres-cents quilòmetres de la frontera hispanofrancesa, des del Pas de la Casa fins a Portbou, transitant per molts dels camins i passos fronterers que durant la Guerra Civil van ser escenari de l'exili republicà. Va emprendre l'aventura sense haver fet abans cap travessa, carregat amb uns catorze quilos repartits en dues motxilles i acompanyat d'una guia experta en muntanya, Amaranta Amati. Durant algunes parts del recorregut, que durà vint-i-cinc dies, alguns amics i familiars de Noris van acompanyar-lo puntualment: li van subministrar aigua i altres provisions, van caminar al seu costat o fins i tot el van acollir alguna nit. Així i tot, durant la major part del temps, Noris i Amati van caminar sols, fins al dia vint de la travessa, quan la guia va finalitzar l'acompanyament i l'artista continuà la ruta en solitari.

Noris no va fer aquest trajecte amb un propòsit merament esportiu ni com una activitat purament excursionista. La travessa constituïa en si mateixa un projecte artístic que tenia com a eixos estructurals caminar i pintar, ja que, durant la llarga excursió, l'artista anava cercant les *mugues*¹ que marcaven el camí, i s'aturava davant de cadascuna per pintar-la, o bé per pintar el paisatge circumdant o qualsevol element de l'entorn que li resultés interessant. Podem dir, doncs, que *A la frontera* participa de dues grans tradicions artístiques: el pleinairisme nascut al segle XIX, i el conjunt de pràctiques que, especialment a partir del situacionisme – tot i que també abans, amb el dadaisme –, troben en l'acció de caminar una forma d'indagació i producció estètica.

No obstant això, també podem afirmar que el projecte de Noris no s'adscriu

fàcilment a cap d'aquestes tradicions. D'una banda, moltes pràctiques que tenen el fet de caminar com a element central, especialment la tradició de la deriva situacionista, es desenvolupen en l'entorn urbà i en les seves perifèries, i freqüentment integren l'atzar en el seu desenvolupament. La travessa de Noris, en canvi, transcorria principalment a la muntanya –tot i que creuava també alguns municipis i entorns semiurbans–, i fou una acció que l'artista va preparar prèviament amb detall: va estudiar a fons tot el recorregut, va identificar els punts d'acampada i descans i va implementar una complexa logística d'aprovisionament per a tot el viatge. D'altra banda, si en la pintura *plein air* l'exercici de sortir i treballar a l'exterior es planteja en funció de les necessitats del procés de treball i en benefici de la futura obra, en el projecte de Noris, per contra (si bé era prioritari registrar a través de la pintura cada una de les *mugues*), l'execució de l'obra i el criteri artístic quedaven supeditats en bona part a la funcionalitat imposada per la logística de la travessa. Un exemple d'això és l'estoig petit, lleuger, transportable i resistent que l'artista va dissenyar perquè les pintures es poguessin assecat una vegada acabades; o bé la decisió que va prendre, poc després d'iniciar la ruta, d'optar per dibuixar o pintar amb retoladors molts dels mollons a fi d'anar més de pressa i evitar que l'acció artística alterés el calendari general del projecte.

Tot i que el projecte de Noris pot semblar una acció de registre, d'inventari, està remotament lluny de la naturalesa racional i freda d'aquestes activitats. L'artista coneixia l'existència de registres fotogràfics exhaustius de tots els

mollons de la frontera, i de fet en va fer un ús puntual per preparar i planificar la travessa. La seva motivació, doncs, no responia a la necessitat de donar visibilitat a uns elements inadvertits, sinó a la voluntat d'entendre aquestes marques funcionals a través d'una experiència vital, fent-ne una representació que, lluny del registre instantani i mecànic de la càmera fotogràfica, incorporés el seu gest i el seu temps, la seva manera de ser allà en aquell moment concret. Cada una de les pintures i els dibuixos de les *mugues* d'*A la frontera* conté, de manera més o menys velada, les condicions de la travessa, l'experiència de recórrer a peu un camí. Un dels sentits principals del projecte de Noris és, doncs, l'apropiació i la resignificació d'unes marques geopolítiques impersonals des de la vivència.

Durant el tram de travessa que vaig recórrer amb l'artista al llarg d'una jornada especialment plujosa i freda, Noris m'explicà que, en una part concreta del recorregut en què el camí traspassava intermitentment la frontera, cada vegada que s'endinsava en territori francès rebia al mòbil el missatge que el Ministeri d'Afers Exteriors envia als ciutadans quan arriben a un país estranger. Eren aquests missatges els que el feien adonar-se que havia canviat de país, i no pas cap element distintiu ni cap alteració significativa del camí. Al territori, a banda i banda d'aquest límit fronterer, hi havia el mateix tipus de vaques, roques, matolls i arbres, totalment indiferents a una distinció política que sobre el terreny es fa inapreciable i indistingible. Un altre dels sentits d'*A la frontera* recau, doncs, en la constatació que tota fragmentació →

→ política del terreny és convencional, que les muntanyes, els mars i les valls constitueixen un continu, dividit només per lleis. En una Europa que converteix les seves fronteres en límits cada cop més infranquejables i excloents, el projecte de Noris subratlla l'arbitrarietat d'aquestes barreres. La seva vida nòmada al llarg d'un mes pot

llegir-se com una acció de conquesta d'aquell "espai lliure" lliure d'obstacles que defineixen Deleuze i Guattari,² i que es contraposa a l'"espai estriat" de l'estat.

Eduardo Martínez de Pisón afirma que la comprensió completa de la muntanya requereix internar-s'hi, recórrer-ne els camins, ascendir-la,

i que només els artistes que ho han fet poden donar una resposta artística de la muntanya que sigui profunda i consistent.³ *A la frontera* és la cerca de Marco Noris d'aquesta comprensió absoluta del territori. I és també la seva resposta.

Marco Noris (Bèrgam, Itàlia, 1971) viu i treballa a Barcelona.

Dibuixant i pintor en essència, Noris ha passat pel món del videoart, de l'art en xarxa i de la fotografia abans de restablir i enfocar la seva pràctica artística en l'àmbit de la pintura.

A Espanya, ha exposat a Barcelona (Galería Trama, Cyan Gallery, Galeria Esther Montoriol, Galeria Contrast, Galeria H2O, The Private Space, Casa Elizalde, Can Felipa, Espai M de La Escocesa, Galeria Sicart, etc.), a Madrid (Matadero), a Castelló (Galería Cànem), a Vic (Temple Romà de Vic, 5a Biennal) i a la Jonquera (MuME – Museu Memorial de l'Exili). També cal destacar la seva participació en exposicions i festivals als Estats Units (Nova York, The Active Space, 2014), Itàlia (Different Pulses, 2013, i ParmaPoesia, 2002) i França (París, Centre Pompidou, 2002).

Entre el 2015 i el 2017 va ser artista resident a Hangar, centre de producció d'arts visuals (Barcelona), i el 2017 va guanyar la beca Barcelona Producció amb el projecte *A la frontera*.

De manera paral·lela a la seva activitat artística, durant els últims vint anys Noris ha creat diferents projectes col·lectius o hi ha col·laborat. A Bolonya (Itàlia), a finals dels anys noranta, Noris va iniciar el seu recorregut dedicant-se a projectes col·laboratius en àmbits digitals. El 2006 es va dedicar a organitzar els artistes del centre d'art de La Escocesa al voltant d'un projecte per a una nova fàbrica de creació a Barcelona. Aquest procés va desembocar en el que actualment és La Escocesa, un centre de creació inclòs des del 2008 en el projecte municipal de fàbriques de creació de l'Ajuntament de Barcelona. El maig del 2018 va cofundar Fase, un centre de creació i pensament a l'Hospitalet de Llobregat.

Actualment, és artista resident a Piramidón, centre d'art contemporani de Barcelona.

¹ *Muga* és un dels termes que en català occità s'utilitzen per designar els mollons, les fites que delimiten un camí o un pas fronterer.

² Deleuze, Gilles, i Guattari, Félix. *Mil mesetas. Capitalismo y esquizofrenia*. València: Pre-Textos, 2002.

³ Martínez de Pisón, Eduardo. *La montaña y el arte*. Madrid: Fórcola, 2017.